

7. Статистичний щорічник України за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm

Стаднюк Татьяна. Анализ операционной деятельности хлебопекарных предприятий Волынской области. В статье сформировано сущность операционной деятельности хлебопекарных предприятий. Обоснована целесообразность выделения такого абсолютного показателя, как прибыль (убыток) от основной операционной деятельности, и предложено на его основе рассчитывать относительный затратный показатель эффективности – рентабельность основной операционной деятельности. Проанализирована эффективность операционной деятельности хлебопекарных предприятий Волынской области в разрезе ее составляющих: основной операционной деятельности и другой операционной деятельности. Определены основные тенденции и проблемы функционирования предприятий хлебопекарной отрасли. Установлено, что динамика объемов производства хлеба и хлебобулочных изделий имеет устойчивую тенденцию к снижению, деятельность хлебопекарных предприятий характеризуется низкой рентабельностью, а для многих из них даже является убыточной.

Ключевые слова: хлебопекарная отрасль, операционная деятельность, операционная прибыль, рентабельность.

Stadnjuk Tetyana. The Article Formed Entity Operating Bakeries. The expediency of such absolute separation rate as income (loss) from core operations and proposed on this basis to calculate the relative cost-effectiveness indicator – profitability of core operations. The effectiveness of operating bakeries in Volyn region in terms of its components: basic operations and other operations. The basic trends and problems in the functioning of enterprises baking industry. It was established that the dynamics of the production of bread tends to decrease activity bakeries characterized by low profitability, and many of them even at a loss.

Key words: baking industry, operating activities, operating profit, profitability.

УДК 657

Оксана Мачулка – кандидат економічних наук, старший викладач, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Теоретико-методичні аспекти обліку податку на додану вартість

У статті досліджено теоретичні особливості обліку податку на додану вартість у системі електронного адміністрування. Акцентовано увагу на методичних аспектах відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій щодо податку на додану вартість.

Ключові слова: облік, оподаткування, податок на додану вартість, податковий кредит, податкове зобов'язання.

Постановка наукової проблеми та її значення. Нинішні умови господарювання, які панують у нашій державі, вимагають якісного обліково-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. Одну з найголовніших ролей при його формуванні відіграють дані бухгалтерського обліку. Тобто бухгалтери підприємства повинні не лише вчасно відображати в обліку факт здійснення господарських операцій, але й прогнозувати наслідки майбутніх подій.

Зміни, які внесені до Податкового кодексу України (далі – ПКУ) у 2014 р., у частині податку на додану вартість є досить кардинальними й потребують значної уваги та праці від бухгалтерів.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Облікова наука надто залежна від суб'єктів законодавчої ініціативи. Тому зміни методик обліку податків та платежів стали частими в нашій державі. Це доводить і кількість змін та доповнень до Податкового кодексу України. Проте ефект від таких змін не завжди є очевидним та потребує досліджень із метою його констатації.

Мета й завдання дослідження. Мета статті – визначення теоретико-методичних аспектів обліку податку на додану вартість у нинішніх економічних умовах. Для досягнення вказаної мети поставлено завдання щодо вивчення теорії обліку податку на додану вартість та визначення практичних підходів до відображення відповідних господарських операцій у бухгалтерському обліку.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Податок на додану вартість є непрямим податком, який уключається до ціни реалізації продукції та компенсується покупцем товарів (робіт, послуг). У суб'єкта господарювання, котрий зареєстрований

платником податку на додану вартість, при реалізації товарів (робіт, послуг) виникає податкове зобов'язання за вказаним податком, а при купівлі – право на податковий кредит.

Основним принципом, який діє при податковому обліку податку на додану вартість, є порівняння податкового зобов'язання та податкового кредиту за звітний період і визначення позитивного або від'ємного значення між сумою податкового зобов'язання й сумою податкового кредиту звітного періоду.

У випадку виникнення позитивного значення суб'єкт господарювання зобов'язаний сплатити податок на додану вартість до бюджету, у випадку виникнення від'ємного значення суб'єкт господарювання має право на бюджетне відшкодування вказаного податку.

Нині цей основний принцип податкового обліку податку на додану вартість здійснюється в системі електронного адміністрування, що регламентується статтею 200¹ Податкового кодексу України. Проте згідно з п. 35 підрозд. 2 розд. XX Податкового кодексу України період з 01.02.2015 р. по 01.07.2015 р. є перехідним, протягом якого реєстрація податкових накладних, розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) здійснюється без обмеження сумою податку, обчисленою за формулою, визначеною п. 200¹ цього Кодексу.

Відповідно до пп. 200¹.1 Податкового кодексу України система електронного адміністрування ПДВ забезпечує автоматичний облік у розрізі платників податку, сум:

- податку, що міститься у виданих та отриманих податкових накладних, зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних;
- податку, що сплачений платниками при увезенні товару на митну територію України;
- суми поповнення та залишку коштів на рахунках у системі електронного адміністрування ПДВ.

Платникам податку автоматично відкриваються рахунки в системі електронного адміністрування податку. Банк визначається Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до п. 200¹.3 (який є обов'язковим до використання з 01.07.2015 р.) ПКУ сума податку, на яку платник має право видати податкові накладні, обчислюється так:

$$\sum_{\text{накл.}} = \sum_{\text{накл. отр.}} + \sum_{\text{митн.}} + \sum_{\text{попрах.}} - \sum_{\text{накл. вид.}} - \sum_{\text{відшкод.}} - \sum_{\text{перевищ.}}$$

де $\sum_{\text{накл. отр.}}$ – загальна сума податку за отриманими платником податковими накладними, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних;

$\sum_{\text{митн.}}$ – загальна сума податку, сплаченого платником при ввезенні товарів на митну територію України;

$\sum_{\text{поп. рах.}}$ – загальна сума поповнення рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ з власного поточного рахунку платника;

$\sum_{\text{накл. вид.}}$ – загальна сума податку за отриманими платником податковими накладними, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних;

$\sum_{\text{відшкод.}}$ – загальна сума податку, заявлена платником до бюджетного відшкодування;

$\sum_{\text{перевищ.}}$ – загальна сума перевищення податкових зобов'язань, зазначених платником у поданих податкових деклараціях над сумою податку, що міститься в складених таким платником податкових накладних, зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних.

На рахунок у системі електронного адміністрування податку на додану вартість платника зараховуються кошти:

- із власного поточного рахунку платника в сумах, необхідних для збільшення розміру суми, що обчислюється;
- із власного поточного рахунку платника в сумах, недостатніх для сплати до бюджету узгоджених податкових зобов'язань із цього податку.

Із рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ перераховуються кошти до державного бюджету, у сумі податкових зобов'язань, що підлягає сплаті за наслідками звітного податкового періоду.

Кошти, зараховані на рахунок платника в системі електронного адміністрування ПДВ, є коштами, які використовуються виключно в цілях, визначених п. 200¹.5. ПКУ.

Виходячи із зазначеного вище, можна констатувати, що система електронного адміністрування ПДВ вимагає належної організації бухгалтерського обліку вказаного податку.

Відповідно до Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року № 291, для узагальнення інформації про розрахунки

підприємства за всіма видами платежів до бюджету використовується рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами».

Слід зауважити, що для бухгалтерського обліку податку на додану вартість у вказаній вище Інструкції передбачені такі субрахунки:

- 641 «Розрахунки за податками»;
- 643 «Податкові зобов'язання»;
- 644 «Податковий кредит».

Отже, зміна методики адміністрування податку на додану вартість не вплинула на сутність цього податку. Відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій із нарахувань податкового кредиту та податкового зобов'язання здійснюється за принципами, які діяли до введення системи електронного адміністрування ПДВ.

Проте доцільно акцентувати увагу на організації бухгалтерського обліку податку на додану вартість. Так, зокрема, важливими є такі основні аспекти:

- автоматизація робочого місця бухгалтера, який виписує та приймає податкові накладні, із постійним доступом до мережі Internet;
- контроль за вчасністю реєстрації в ЄРПН виписаних податкових накладних;
- контроль за вчасністю реєстрації податкових накладних у ЄРПН виписаних постачальниками та підрядниками.

З огляду на той факт, що система електронного адміністрування ПДВ передбачає існування електронних податкових накладних, вважаємо за доцільне при бухгалтерському обліку податку на додану вартість господарські операції відображати такими проведеннями (табл. 1).

Таблиця 1

Бухгалтерський облік податку на додану вартість

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Реалізація продукції		
Одержана попередня оплата в розмірі 50 % (відображення податкового зобов'язання на підставі правильно виписаної та зареєстрованої податкової накладної в ЄРПН)	643	641
Відвантажена продукція (перехід права власності від продавця до покупця):	–	–
Відображення податкового зобов'язання із суми, яка не оплачена, на підставі правильно виписаної та зареєстрованої податкової накладної в ЄРПН	643	641
Відображене формування чистого доходу від реалізації продукції	70	643
Придбання товару		
Сплачена попередня оплата за товар у розмірі 50 % (відображення податкового кредиту на підставі правильно виписаної та зареєстрованої податкової накладної в ЄРПН)	641	644
Одержана продукція (перехід права власності від покупця до продавця):	–	–
Відображення податкового кредиту із суми, яка не оплачена, на підставі правильно виписаної та зареєстрованої податкової накладної у ЄРПН	641	644
Відображення розрахунків із постачальником	644	631

Вказаний вище підхід дасть змогу здійснювати належний контроль за станом розрахунків із покупцями й замовниками, продавцями та підрядниками.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Запровадження системи електронного адміністрування податку на додану вартість є показником прогресивного розвитку податкової політики держави. На рівні держави це дає можливість «вивести з тіні» факт здійснення господарських операцій, а на рівні суб'єктів господарювання – якісно управляти своїми активами та зобов'язаннями.

Джерела та література

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ligazakon.ua/>
2. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 року № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ligazakon.ua/>

Мачулка Оксана. Теоретико-методические аспекты учёта налога на добавленную стоимость. Целью данной публикации является изучение теоретических и практических аспектов учёта налога на добавленную

стоимость в Украине после изменений, внесенных в Налоговый кодекс. Внимание автора акцентируется на системе электронного администрирования указанного налога, изучены принципы формирования налогового кредита.

В результате исследования предложены методы отображения в бухгалтерском учёте хозяйственных операций по налоговому кредиту и налоговому обязательству налога на добавленную стоимость. Сделаны выводы, что внедрение системы электронного администрирования налога на добавленную стоимость есть прогрессивным этапом развития налоговой политики государства.

Ключевые слова: учёт, налогообложение, налог на добавленную стоимость, налоговый кредит, налоговое обязательство.

Machulka Oksana. Theoretical and Methodical Aspects of Value Added tax' Accounting. The purpose of this publication is to study the theoretical and practical aspects of value added tax' accounting in Ukraine after the changes made to the Tax code. The author's attention focuses on the system of electronic administration of the tax. The principles of the tax credit' formations are studied in the article.

Methods of accounting of business transactions for tax credit and tax liability of the value added tax are proposed in the investigation. It is concluded that the implementation of the system of electronic administration of value added tax is a progressive step in the development of tax policy of the state.

Key words: accounting, taxation, value added tax, tax credit, tax liability.